

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru morarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45,

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.,
rândul cu litere garmond.

Ierarhia și Mitropolia

bisericei rom. din Transilvania și Ungaria

de V. Mangra.

Scriind despre viața și activitatea Mitropolitului Sava II. Brancovici, am făcut o scurtă reprivire istorică asupra ierarhiei bisericei române, atingând și chestiunea mitropoliei ortodoxe a Transilvaniei, a cărei existență istorică Dr. Bunea o tăgăduiește, scoborându-o la simplă episcopie, numindu-l consecuent pe Mitropolitul Sava Brancovici: episcop al Belgradului.

Surprins de aceasta nouă teorie în știința istoriei naționale, mi-am exprimat mirarea zicând: »Înainte de re-formațiune, el (Dr. Bunea) nu admite să fi avut Românii din Transilvania, necum mitropolie, ci nici măcar o episcopie, pe cuvânt, că conciliul lateran II. din 1215 a decretat, ca bisericile românești de rit grecesc să fie supuse episcopilor latini în a căror dieceze se aflau... Iar după reformațiune, cu tendințe de a fixa drept adevăr istoric, că biserica română din Transilvania înainte de unire era calvină sau calvinizată, trage cu buretele peste întregul trecut al bisericei ortodoxe române din Transilvania.»

Nu mai puțin surprins, poate, și dânsul de această constatare din partea mea, ca și cum ar vrea să-și rectifice scrisese, mă ocărește, că aș fi spus »un neadevăr«, zicând: »Îndată la început Dl Mangra ne spune un neadevăr. D-Sa a avut în mână cărțile mele: »Vechile Episcopii« și »Ierarhia Românilor« în care am dovedit, că Românii din Ardeal au avut o episcopie îndată după conciliul florentin. Începutul episcopiei Vadului l-am pus pe timpul lui Ștefan cel Mare (1457—1504), iar al episcopiei Geoagului pe timpul lui Radu cel Mare (1494—1508), va se zică înainte de reformațiune. Cu toate acestea, dl Mangra cutează a tipări negru pe alb: »înainte de reformațiune, el (Bunea) nu admite să fi avut Românii din Transilvania, necum mitropolie, ci nici măcar o episcopie.«¹⁾

Le-am avut și le am la mână scrierile citate, pe a căror bază am făcut constatarea de mai sus, și mă miră curajul, cu care Dr. Bunea mă apostrofează tipărind negru pe alb, că, spun »neadevăr«. Căci lucrul să are tocmai invers. Dr. Bunea adevă, nici n'a încercat să dovedească, că pe timpul lui Ștefan cel Mare și Radu cel Mare, Românii din Ardeal ar fi avut episcopie, ci vrea să arate contrariul, că n'au avut absolut nici o episcopie. Să-i citez propriile cuvinte: »Cel dintâi episcop în mănăstirea și episcopia Vadului ar fi Larion sau Ilarion pe la 1523«,²⁾ afirmând cu certitudine, că numai de pe timpul lui Rareș, adevă »dela 1527 a existat episcopie românească în Vad«.³⁾ Asemenea și începutul episcopiei Geoagului îl pune »pe timpul, când pâr-călabii domnilor români stăpâneau

castelul Stremțului, între 1508—1522, precis la anul 1522, dela care începe șirul episcopilor.»

Acestea ar fi dar celea mai vechi episcopii românești recunoscute ca existente de Dr. Bunea, nu »îndată după conciliul florentin« și nici mai apoi, pe timpul lui Ștefan cel Mare (1457—1504) și Radu cel Mare (1494—1508), ci tocmai după timpul acestor Voivozi. Căci după părerea sa, după conciliul dela Florența (1439) Românii n'au avut decât niște episcopi voiajeri, »veniți pe furie«, în Transilvania.⁴⁾

»Așa numita Mitropolie a Belgradului, o spune clar, n'a existat înainte de anul 1599, iar înainte de anul 1556 n'a existat nici măcar o episcopie, care să se fi estins peste tot teritoriul locuit de Români. Cea dintâi episcopie a tuturor Românilor din Ardeal nici n'a fost ortodoxă în însemnarea de astăzi, ci în însemnarea de pe timpul dominațiunii calvine, adevă calvinească.»

Judece acum cetitorul neprecupat, dacă nu aveam dreptate să împrut D-lui Bunea, că în scrierile sale, înainte de reformațiune nu admite să fi avut Românii din Transilvania măcar o episcopie, punând începutul și a celor mai vechi episcopii recunoscute de dânsul, a Vadului și Geoagului, deodată cu reformațiunea, în deceniul al treilea al secolului 16, și susținând negru pe alb, că cea dintâi episcopie a Românilor din Ardeal a fost calvinească, nu ortodoxă orientală, făcându-i calvinii pe toți Românii din Transilvania.

Înțeleg deci supărarea pentru păcatul ce a săvârșit împotriva tradițiunii bisericei române și a adevărului istoric, căci a tăgădui existența și continuitatea ierarhiei bisericești, dela introducerea creștinismului, la Românii din cuprinsul Daciei Traiane, însemnă a tăgădui continuitatea existenței lor în țările ce locuiesc, pentru că, scrie Plutarch: »poți găsi cetăți neîntărite cu ziduri, fără știință de carte, fără regi, fără monedă, dar popor fără temple, fără preoți și sacrificii nu vei găsi.«⁵⁾ Poporul român, dacă a persistat în Dacia și după încetarea dominațiunii romane, el numai ca societate religioasă, în biserica creștină, și-a putut continua și conserva existența sa.

I.

Începutul și existența ierarhiei bisericești la Români, până în secolul al XIV-lea.

Scriitorul bisericesc Tertulian, pe la finea secolului al doilea, mărturisește: »S'au supus credinței lui Christos, Dumnezeuului celui adevărat, diversele popoare ale Getulilor, ale Maurilor, ale Ispanilor și ale Galilor, locurile Britanilor cele neajunse de Romani, națiunile Sarmatilor, Dacilor, Germanilor, și ale Sciților.«⁶⁾ etc. Bingham admite, că vechia capitală a Daciei, Sarmisegetusa, a fost și scaunul arhiepiscopului, care se enumără între scaunele autocefale.⁶⁾ Creștinismul s'a

întemeiat întâi în centrele culturale ale imperiului roman, și de aici s'a răspândit mai departe. Sarmisegetusa, capitala Daciei, după colonizare deveni centrul culturai și civilizației romane în Dacia, sub a căror influință s'a format creștinismul român, dovedit prin terminologia religioasă, păstrată în limba bisericească a poporului român până azi. Biserica creștină însă se organizează în tot imperiul, pe timpul lui Constantin cel Mare, care supunând pe Goți, favoriză lățirea creștinismului între acești barbari. La întâiul sinod ecumenic dela Nicea (325) aflăm chiar un Episcop al Gothiei, Teofil, care a subsemnat deciziunile sinodului împreună cu ceilalți sfinți părinți. Acestuia îi urmează ca apostol al creștinismului între Goți, Ul-fila, născut în Oltenia, care după o arhipăstorie de șapte ani, sub perze-cuțiunea lui Atanaric fu silit pe la 355 să părăsască Dacia și cu un număr mare de Goți creștini să treacă peste Dunăre în Moesia. Creștinii băstinași însă legați de moșiile lor remaseră în Dacia Traiană, preferind martiriul, dintre cari mai cunoscuți sunt sf. Sava Gotul și sf. Nichita Romanul.¹⁾

Învățatul episcop rus Porfirie Uspenski, după ce a cercetat mai mulți ani bibliotecile orientale a publicat în jurnalul rusesc »Ocupațiunile Academiei spirituale de Kiev« un tratat intitulat: »Predicatorii în Bulgaria, Moldo-Vlachia și Rusia Ungară, în care întemeiat pe un document nou, găsit într-una din bibliotecile Orientului, scrie, între celelalte, relativ la viața bisericească a Românilor din Dacia, următoarele: »La începutul secolului al IV-lea, când Dacia era ocupată de Goți, aici era un Episcop cu numele Teofil, care a luat parte la sinodul I-lu ecumenic. Acest episcop avea un discipul, cu numele Nichita, care s'a născut pe timpul împărăției lui Constantin cel Mare, dar care a fost educat în țara barbarilor, numiți Goți, de preste râul Dunărea (περα τον Ιστρον ποταμου). El era depărtat de ceilalți barbari, fiindcă făcea parte din numărul pioșilor (των ευσεβων των ην), dar chiar și cu neamul, precum și cu avuția era diferit de ei. Și cu toate acestea regele Goților, Atanaric, l'a ars în foc pentru credința în Christos.... Tot în secolul IV. în Gothia, după episcopul Teofil, a fost Nichita episcop al Dacilor și al Besilor, supranumit și apostolul Daciei ripense și laudat de sf. Paulin al No-lei (389) etc.«²⁾

Despre sf. Nichita și Teofil, Minologiuul imprimat în Roma se exprimă astfel: »Illud quoque traditur Nicetam Christianis rudimentis imbutum fuisse a Theophilo, episcopo Gotiae, eo nempe qui concilio Niceno interfuit et subscripsit: Theofilus Gothiae Metropolis. (Și aceea se spune, că Nichita a fost adăpat în elementele doctrinei creștine de către Teofil, episcopul Gotiei, adevă acela, care a luat parte la conciliul Nicean și a sub-

scris: Teofil al Mitropoliei Gotiei.)³⁾ Tot asemenea vorbește și sinaxariul Mineiului românesc la 15 Septemvrie, când biserica noastră serbează amintirea sfântului Nichită: »Acesta (S. Nichita) a fost pe vremea împărăției Marelui Constantin născut și crescut în țara barbarilor celor numiți Goți (adevă în Dacia lui Traian), care scriitorilor grecești le este dincolo de Dunăre, iară nouă, Românilor, dincoace de Dunăre, care țară pe acele vremuri o stăpâneau Goții și se chema Goția«.... etc.

Bolandianii ne spun, că vechea Dacie, unde a trăit și predicat sf. Nichita, a fost o parte a Ungariei, Transilvania și provinciile vecine: »Dacia velus partem Ungariae, Transilvaniam, et vicinas aliquot provincias complectabatur: ubi sub exitum quarti, et initium quinti seculi floruit S. Nicetas Episcopus«.⁴⁾

Petru Bod, bazat pe mărturia lui Filostorg, constată, că în ambele Dacii și în Panonia erau biserici renumite în secolul al IV-lea: »Fuisse in Dacia utraque ac Pannonia hoc tempore celebres ecclesias palam est.«⁵⁾ Pe timpul împăratului Leon cel mare, între anii 457—474, în locurile pe unde se întindeau Daciile, atât a lui Traian, cât și a lui Aurelian, erau aproape 30 de episcopi.⁶⁾ Nici nu se poate presupune, că în Dacia lui Traian, unde s'a întemeiat și înflorit cultura și civilizațiunea romană, nu ar fi existat biserici creștine, dat fiind faptul, că desființându-se imperiul roman, în locul lui s'a ridicat și întărit pretutindenea biserica creștină. Numărul cel mare al martirilor din ambele Dacii, cari prin predicarea evangheliei au stăruit să înblânzească moravurile barbarilor, este dovadă neîndoioasă despre existența biserice și a ierarhiei Românilor. Căci ar fi ne-natural a recunoaște, forțat de fapte, episcopi și martiri în epoca invaziunilor barbare în Dacia, și apoi a-i însuși la alte popoară, cari, afară de coloniștii lui Traian, încă nu erau creștine până în secolul al IX-lea, ca la Bulgari, Slavi și Unguri, iar nu Românilor, cari trăeau în aceste locuri.⁷⁾

Iată cum se exprimă, în chestiunea vechimei ierarhiei bisericești a Românilor, istoricul Dimitrie Filippid: »Mai tot poporul Românilor din început a fost credincios dogmei răsăritene a vechii biserici universale, și încă înainte de invaziunea Ungurilor își aveau preoții și episcopi lor. Românii și cei din Banat și cei din Giula și Ardeal, unde aveau stăpânire Ungurii, mai toți au fost următori dogmei răsăritene și univezale.«⁸⁾ Această părere o are și fericitul Petru Maior în privința vechimei ierarhiei Românilor, că adevă Românii cei dincoaci de Dunăre, în veacurile cele dintâi ale creștinătății au avut episco-

¹⁾ Menologion sive kalendarium Ecclesiae Constantinopolitanae. Romae a. 1788.

²⁾ Acta sanctorum Ungariae ex Ioanis Bolandi operibus excerpta. Cassoviae 1744 p. 5.

³⁾ P. Bod. Historia Hungarorum ecclesiastica. Lugduni Batavorum 1888 p. 30.

⁴⁾ G. Enaceanu: Creștinismul în Dacia, p. 47.

⁵⁾ C. Erbicean, Biserica ortodoxă română, an. XVII p. 537.

⁶⁾ Filippid: Istoria Românilor (grecește). „Biserica ort. rom.“ an. XVII (1893—94) p. 540.

¹⁾ „Mitropolitul Sava II. Brancovici“ pag. 2.
²⁾ Dr. Bunea: Mitropolitul Sava Brancovici, pagina 4.

³⁾ Vechile Episcopii p. 23.

⁴⁾ ib. pag. 21.

¹⁾ ib. pag. 34.

²⁾ ib. p. 7, 10, 13, 14.

³⁾ Dr. Bunea: Vechile Episcopii p. 146.

⁴⁾ Plutarch, contra Colotes. 19.

⁵⁾ Tertulianus contra Iudeos c. VII.

⁶⁾ Bingham, Arig. Eccl. lib. IX. c. IV. §. 15.

¹⁾ D. Onciul: Teoria lui Roesler. Convorbiri literare 1885 p. 595—6. Constantin Erbiceanu: Ul-fila, viața și doctrina sa. „Biserica ort. rom.“ Anul XXII. (1893—99.)

²⁾ Sinaxarul anului întreg. Manuscript din anul 1249 (grecesc). „Biserica ortodoxă română“, Anul V. (1880—1881.)

piile lor, cum și după aceea, zicând: «Și aceea este adevărit, că pe la mijlocul sutei a zecea României în Ardeal au avut episcop pe Ierotei, pe care principele Gila al Românilor din Ardeal l-a fost adus cu sine din Târgigrad». ¹⁾

Faptul acesta, adevărit prin mărturiile bizantine, istoriografii nostri nu l-au apreciat după toată însemnătatea lui, mulțămindu-se a constata numai, că Gila, principele Ardealului, pe la 951 s'a botezat la Constantinopol și de acolo a adus un episcop pentru țara sa, cu numele Ieroteiu. ²⁾ Cedrenus însă relatează astfel faptul:

«Caeterum Turci ³⁾ non ante finem fecerunt in Romanas ditiones grassandi, quam Bolusudes eorum princeps fidem se amplecti Christianam simulans, Constantinopolim venit, baptizatusque ibi a Constantine est exceptus, ab eoque patricii dignitate, et magnis donis ornatus, ditatusque domum rediit. Non multo post Gylas ipse quoque Turicus princeps, eodem se ejusdem rei causa confert: baptizatusque, et eodem quo prior modo tractatus, monachum secum abduxit Hierotheum, pietatis fama celebrem, quem Turciae episcopum Theophylactus patriarcha designavit. Isque ut in Turciam venit, multos a barbarica fraude ad Christianam religionem traduxit». Turcii, adică Ungurii, n'au încetat a năvăli asupra ținuturilor romane, până când Bolusudes, principul lor, făcându-se a primi credința creștinească n'a venit la Târgigrad, și botezându-se acolo, Constantin îi fu naș, dela carele fiind patricii și cu mari daruri dăruit, și îmbogățit se înturnă acasă. Nu mult după aceea Gila, și el princip turcesc, acolo și pentru aceeași treabă se duce: și botezându-se și întru același chip precum cel dintâi cinstit, pe călugărul Ierotei, ce era vestit de evlavie, pe carele patriarhul Teofilact l-a rânduit Ungariei episcop, îl duse cu sine. Și acela venind în Ungaria, pe mulți dela înșelăciunea cea varvaricească i-a întors la credința cea creștinească. ⁴⁾

Din acest citat s'ar părea, că Gila a importat din Constantinopol pe episcopul Ierotei pentru Ardeal. Insuși P. Maior înclină spre părerea aceasta. Dar precum traducerea latinească, așa și cea românească a lui Maior, făcută după cea latină, nu redau exact înțelesul textului grecesc al lui Cedrenus. Pasagele referitoare

la Gila și Ierotei în textul original sună astfel:

«Μετ' ου πολυ δε και Γύλας, αρχων ον και αυτος και βαπτίζεται, τον ισον αξιοθεις και αντος ευεργεσιων και τιμων ανελαβετο δε με θεαυτου και τινα μοναχον, Ιεροθεον τουνομα, δοξαν ευλαβειας εχοντα, επισκοπον Τουρκιας παρὰ του Θεοφυλακτου χειροτονηθεντα. δε εκετος γενομενος, πολλους απο της βασιλικης πλάνης εις τον χριστιανισμον επανηγαγεν». ¹⁾ Iar nu după mult și Gila, principe fiind și el al Turcilor, vine în cetatea împărătească și se botează, învrednicindu-se și acesta de egale binefaceri și onoruri. Și a luat cu sine pe un oare-care monah Ierotei cu numele, care avea renume pentru evlavie sa, pentruca să se hirotonească episcop Turcilor de către Teofilact, care de acolo întorcându-se a adus la creștinism pe mulți alții dela eroarea barbarică. Cu alte cuvinte: Gila mergând la Constantinopol să se boteze, a luat cu sine pe monahul Ierotei din Ardeal (monachum secum abduxit Hierotheum) pe care patriarhul Teofilact apoi l-a hirotonat episcop, și ca atare s'a reîntors în patrie. Ierotei era, va să zică, călugăr român din vre-o mănăstire ardelenască, poate chiar din mănăstirea, care se afla în cetatea Morisena (Mureșana) lângă Mureș în Bănat. ²⁾

În secolul al X-lea și începutul celui al XI-lea în Banatul-Timișan se găsesc în adevăr două mănăstiri ortodoxe, una cu hramul st-lui Ioan Botezătorul în cetatea Mares (Morisena) unde azi e comuna Cenadul-nemțesc și alta cu hramul st-lui George pe locul unde e comuna Oroszlámos. Cea dintâi fundată de ducele Banatului Achtum sau Optum, în care se afla și un episcop ortodox ³⁾ a doua de Cenadiu, care a dezertat din castrele lui Optum în tabăra regelui Stefan, dela care apoi cetatea Marisena s'a numit Cenad, și tot ținutul comitatul Cenadului. În actele st-lui Gerard, episc. Cenadului (1030—1046) se găsesc probe neîndoiioase despre existența acestor așezăminte religioase și monumente istorice, cari atestă existența ierarhiei bisericei ortodoxe a Românilor. Iată cum se relatează faptele în viața st-lui Gerard:

«Accepit (princeps Achtum) autem potestatem a Graecis, et construxit in praefata urbe Marisena monasterium in honore beati Ioannis Baptistae, constituens in eodem abbatem cum monachis graecis juxta ordinem et ritum ipsorum». Adecă: «Cu bi-

¹⁾ Georgius Cedrenus, Anales-Basel 1566. p. 524.

²⁾ G. Enaceanu: Creștinismul în Dacia p. 135.

³⁾ Katona István: Hist. crit. reg. Hung. I. o. 131. Balugyánszky: Egyházi történetir, p. 304.

necuvântarea Episcopilor greci (ortodoxi) ¹⁾ construisse în cetatea (Optum sau Achtum) Mareșiana, un monasteriu închinat st-lui Ioan Botezătorul și așezase într'ansul un egumen cu călugări greci după rânduiala și ritul lor (grecesc) ... Și după ce autorul espune bătaia dintre Cenad și Optum, arătând cum Cenad în urma unui vis, în care a văzut un leu, face vot sft-ului martir George, promițând că-i va zidi o mănăstire, dacă îi va ajuta să învingă pe Optum, adauge: »Post haec veniens Chanadinus ad locum ubi leonem viderat, in honorem beati Georgii martyris monasterium aedificavit. Inde proficiscentes venerunt in urbem Marisenam ubi erant monahii graeci, qui divina secundum ritum et consuetudinem suam celebrant, Episcopus autem inito consilio cum comite Chanadino eundem Graecum abbatem cum monachis suis transtulit in Oroszlános ²⁾ monasterium vero ipsorum Episcopo cum fratribus suis assignavit, qui in eodem habitaverunt, donec monasterium beati Georgii martiris perficeretur». Apoi, Cenadin plecând la locul unde văzuse leul, a edificat o mănăstire în onoarea sft-lui martir Georgiu.... De aci venită în cetatea Marisena (Mareșiana) unde erau călugării greci, cari celebrau oficiile divine după ritul și uzanțele lor, iar Episcopul înțelegându-se cu comitele Cinad, a strămutat pe egumen cu călugării în Oroszlános și monasteriul l-a dat Episcopului și călugărilor (fraților), cari au șezut acolo până când s'a făcut monasteriul sft-lui Georgiu. ³⁾ Temeliile (fundamentul) bisericei dela mănăstirea călugărilor greci din Mareșiana s'au găsit în 1868, împreună cu baptisteriul, așezat patru pași dela ușa despre apus a bisericei, puțin spre meazăzi. ⁴⁾

Românii din ținutul Orășii-mari în timpul domniei întâiului Stefan au avut episcopia lor, care se numără între cele 7 episcopii despre cari scrie episcopul de Passau, Piligrin, cătră Papa Benedict al VII-lea, că au existat înainte de venirea Ungurilor în Pannonia. ⁵⁾ Dar, precum în timpul Sftlui Stefan, zice Balugyánszky, episcopul grecesc din Marisena a fost scos de acolo: «Tot astfel s'a întâmplat pe timpul Sftlui Ladislau cu episcopul românesc din Oradea-mare, care s'a așezat apoi în Beiuș». ⁶⁾

¹⁾ La Petru Maior: „Cu blagoslovenia Patriarhului dela Târgigrad“.

²⁾ Oroszlános între Beba-veche și Oroszlámos de astăzi.

³⁾ Acta S. Gerhadi, Episcopi Chanadiensis, la P. Maior: Istoria bisericei Românilor pagina 156—157. G. Enaceanu: Creștinismul în Dacia pg. 125.

⁴⁾ Dr. Borovszky: Csanád vármegye története t. I. p. 21.

⁵⁾ Inchofer: Annalium eccl. regni Hung. ad a. 980. Gánáczig: Disertatio de S. Ladislav p. 71. Balugyánszky: Egyházi történetir p. 298—488.

⁶⁾ Balugyánszky, ib.

Cunoscute sunt încă din secolul al XI-lea două mănăstiri grecești, una de călugărițe, întemeiată prin litere fundamentale grecești de însuși Sf. Stefan, întâiul rege ungar și alta în Visegrad pentru călugări, întemeiată de regele Andrei I. Din o scrisoare a regelui Bela III. din 1177 se știe, că esista deja pe atunci mănăstirea Hodoș, a cărei moșie se întindea până la hotarul localității numite Șega, astăzi un suburbiiu al Aradului. Pozițiunea mănăstirii e clar precisată prin scrisoarea regelui Andrei al III-lea din 10 Noemvrie 1293, în care se zice: «terra Hudus-monostora vocata juxta fluvium Marus existens». Iar mănăstirea Hodoș-Bodrog și astăzi susține pe țărmul Murășului, între Zadorlak și Fenlac. ¹⁾ Și au trebuit să fie multe mănăstiri orientale, mai ales în părțile locuite de Români, pentrucă la anul 1204 Papa Inocențiu III. autorisează pe Episcopul latin din Oradea-mare să viziteze mănăstirile grecești din Ungaria și se cerceteze, dacă din acestea se poate forma o singură episcopie, după propunerea regelui supusă scaunului Romei. ²⁾ O mare parte însă din acestea mănăstiri, în urma persecuțiunii sistematice a bisericei ortodoxe s'au desființat ori au fost prefăcute în mănăstiri catolice, precum reese din scrisoarea Papei Onoriu al III-lea, care la 1221 încuviință cererea regelui Andrei al II-lea, ca să introducă călugări latini în mănăstirea Visegradului, iar celor grecești să le rânduiască obroc până se vor stânge unul câte unul. ³⁾ Cu toate acestea, precum împărăției Romanilor nu i-a succes se desființeze prin persecuțiunile sângeroase biserica creștină, tot așa nici cruciații apuseni prin persecuțiunile pornite pentru stăpînire «eretice» și «schismaticilor» nu au putut să desființeze biserica ortodoxă orientală.

(Va urma).

Semne bune. Cea spusă de noi într'un prim-articol mai recent, le spune și ziarul „Tribuna“, asemenea într'un prim-articol, constatând o îmblănzire a spiritelor maghiare față de naționalități, dovadă că principiile profesate de veteranul politician, Mocșary, deși cu greu și încet, totuși prind rădăcină între Maghiari. Această se vede din vorbirile rostite în dietă în zilele din urmă din partea deputaților Csepány, baronul Toroczky și Benedek János. Constată deci colegii din Arad, că Mocșary a încetat a mai fi și acum corb

¹⁾ Dr. Karácsonyi János: Délmagyarországi monostorok p. 9, 10. Dr. Karácsonyi însă o socotește mănăstire catolică la început, ceea ce este cu totul exclus, fiind ea astăzi mănăstire ortodoxă în dieceza Aradului, căci nu este cas, ca ierarhia bisericei romano-catolice să fi îngăduit prefacerea unei mănăstiri catolice în mănăstire ortodoxă-orientală.

²⁾ Hurmuzaki: Documente privitoare la Istoria Românilor I. p. 39.

³⁾ E. Hurmuzaki: Fragmente din Istoria Românilor I. p. 5.

FOIȘOARĂ.

Jalusie.

— După M. Roda-Roda. —
(Urmare.)

Dar doctorul nu l-a dat afară, de și ar fi dorit mult să împlinească acest sfat al muerii sale. Nu l-a dat afară, una că era cam fricos domnul doctor Bugomil Simici, alta, pentrucă Toroni era om cu mare vază, era chiar și deputat la dietă, om binevăzut la guvern, care în fiecare moment putea să exopereze transferarea doctorului într'o localitate, în care apoi să-și dorească moartea de urât, și a treia, pentrucă dacă-l dă afară, știe toată lumea că pentru ce l-a dat afară. Nu i rămânea deci alta de făcut, decât să spioneze mai departe. Se pune seara, când venea acasă, pe sub ferești, și asculta, ori se uita în odaia nevastei prin gaura cheii dela ușă. Spiona, controla și se supăra, că nu dă încă de nici o dovadă, pentrucă, convingerea o avea deja, că nevasta sa e păcătoasă.

Să dorea mult să vadă trecut odată acest păhar de suferințe, întins de nebuna jalusie. Într'o dimineată a luat pe ge-

nunchi pe fiul său cel mai mic, era de cinci ani, și a început al examina.

— „Spune-mi bub', ce face mama când tata nu-i acasă?“

Copilașul începu să se teamă și se trudea să se deie jos de pe genunchi.

— „Ce face mama când tata nu e acasă?“

— „Întrebă de nou doctorul mai răstit.“

Copilul începu se plângă și tată-so îl puse jos, cu un suspin lung și dureros. Nici pe calea aceasta nu poate să ajungă la aceea ce dorește. Când se gândea el astfel, ușa se deschide și Milița intră în odaie.

— „A, aici ești, Bugomil, zise ea. Uite, a venit Elie din Gradaci și vrea să te ducă cu trăsura la ei în sat. Zice că cineva i-a împușcat feciorul, dar poatecă mai poate fi mântuit, fiindcă n'a murit.“

Doctorul privea îngândurat în fața rumenă și surizătoare a nevastei sale, și fiindcă n'a înțeles-o bine, doctorița a trebuit să-i mai spună odată, că despre ce e vorba. Între acestea intrase și Elie în odaie, cu cismele lui cele mari, cu biciul și pălăria într'o mână, iar cu cealaltă pe cap, netezindu-și părul stufos și începu a se plânge doctorului, că ce a pățit Stevo, feciorul seu, dar dacă se grăbește domnul doctor, poatecă îi poate mântui viața. Doctorul își împachetă instrumentele necesare, luă vată, carbol și jodoform cu sine

și plecă. În curte trebuia să treacă pe lângă cânele cel mare, ținut ziua în lanț. Era un exemplar rar de câne, mare și alb, ca zăpada. Cânele se linguși și guduli pe lângă stăpânul său, care îl bătu pe spinare cu palma, zicându-i încet:

— „Ce bine de tine burcuș! Tu poți să stai acasă și să păzești casa de hoți și de — domni mari.“

Doctorul urcă trăsura, țărânul rosti cătră cai obicinuitul „haide“, și trăsura se puse în mișcare. Trei cai sprinteni erau prinși la trăsura, cari o trăgeau ca cum ar fi sburat cu ea, de și drumul nu era tocmai bun, pentrucă plouase mult și afară de aceasta petrișul de pe șosea era încă proaspăt, neabătut.

Doctorul era tot îngândurat. Făcea planuri peste planuri, că cum ar putea el să-și prindă nevasta în flagrant delict de infidelitate. Îl săgeta rău la inimă fiecare idee nouă, ca cum l-ar împunge cineva cu ace ascuțite. Își adu-se aminte de fața veselă ce o făcu Milița, când îi spusese, că are să plece la Gradaci, și căuta să-i deie explicare. Și explicarea nu putea să fie, decât următoarea: fața veselă, pentrucă știa, că în absența bărbatului poate să-l primească pe celalalt. Hotărât că e așa, nu poate să fie decât numai așa.

Trăsura ajunsese în deal, la marginea satului. Din deal dai în vale și ești

în Gradaci. Doctorul bătu pe Ilie pe umăr și-l făcu semn să steie în loc.

— „Ilie, — zise el, — am uitat instrumentele acasă. Intoarce și mână iute până la mine. Însă nu pe drumul mare; pe la fundul grădinilor. Eu voiu intra prin grădina în casă.“

Suspînând și scărpînându-se în ceafă întoarce Ilie trăsura, și o luă prin tină în goana mare, spre grădina doctorului.

Doctorul sări iute din trăsura și cu pași forțați o luă prin grădina. Intră în curte. Liniște perfectă. Încet și pe nesimțite intră apoi în casă. Cu mare precauțiune deschise ușa dela sufragerie, din care se face intrarea în salon. Până aci ajunse neobservat, grație precauțiunii sale, căci unse bine toate ușile, ca să nu scârțâie. Salonul era despărțit de sufragerie numai prin o perdea mare și grea de gobelin. Doctorul dete perdeaua nițel la o parte, și privi în salon. Iute o lăsă însă din mână, și ca o nălucă dispăru din casă. În fugă mare o luă prin grădina, ca și cum l ar urmări cineva, și ajungând la trăsura se aruncă în ea, și zise țărânului: „mână cai“. De văzut nu vedea nimica doctorul, decât o negură deasă.

— „Ați luat tot ce vă trebuie?“ îl întrebă țărânul, ear doctorul nu-i dete nici un răspuns. (Va urma.)

alb, după ce s'au aflat și alți trei bărbați, cari au îndrăsnit să-și ridice cuvântul în favorul nostru, chiar în parlament. Intregim constatările confrăților cu adaosul, că nu trei, ci cu Polory și cu Mohár Jenő sunt cinci la număr deputații maghiari, cari și-au ridicat cuvântul în acest înteles. Acest rezultat îmbucurător „Tribuna” îl atribuie în prima linie propagandei (?) lui Mocșá y, dar „partea corăreșilor din merit este a deputaților nostri” cari s'au folosit de toate prilejurile, ca să convingă pe Unguri, că nu le sunt dușmani, și de altă parte să dovedească dreptatea cauzei naționalităților.

Nu voim să detragem nimica din meritul deputaților nostri, nici să micșorăm valoarea intențiilor bune și a năzuințelor lor, ba recunoaștem și am recunoscut, că la schimbarea îmbucurătoare a contribuit mult dispoziția și atitudinea pacinică din urmă a deputaților nostri, și mai ales concilianta purtare a dlui Dr. Vasile Lucaci, dar cu toate acestea, nu putem să le atribuiam numai lor rezultatul constat, mai ales, că în trecutul nu tocmai îndepărtat rezultatul și efectul în direcția aceasta era tocmai contrariu, și cu atât mai puțin putem să-l atribuim activității veteranului Mocșá y, care dispuștat de nesuccesul activității sale, de douăzeci de ani numai la zile mari mai dădea semn de viață, până nu l-a încurajat de nou, l-a trezit și l-a mișcat la viață nouă, acțiunea de împăcare a dlui Dr. E. Babeș, și broșura lui Argus. Deci suim cuque. Este evident, că acestora le compete în prima linie meritul de a fi spart ghișta șovinismului maghiar, și acțiunii lor modeste dar consecutive, care deși a fost bagatelizată și batjocorită de unii dintre noi, ea totuși a dat rezultatul, pe care vedem că acum cu bucurie îl înregistrează și „Tribuna”. Satisfacție destul de frumoasă pentru ei.

NOUTĂȚI.

Dela Asociațiune. Poliția din Ibașfalău nu a permis despărțământului „Asociațiune” se-și țină acolo adunarea cercuală, sub cuvânt, că statutele orășenești nu îngăduie decât prelegeri, etc. în limba ungurească. S'a dat recurs la vicecomitele comitatului, dar acesta a aprobat procedura poliției. Înaintându-se un nou recurs domnului ministru de interne, acesta a binevoit a nimici hotărârea poliției din Ibașfalău și a da voie, ca „Asociațiunea” să-și poată ține adunarea cercuală în Ibașfalău, unde se va și ține în anul acesta.

Deputați dați în judecată. Comisiunea de imunitate a dietei a suspendat dreptul de imunitate al deputaților naționaliști români Vasile Goldiș, Dr. Stefan C. Pop, Dr. Nicolae Oncu, Dr. Ioan Suciu și Dr. Alexandru Vaida Voevod, pentru a putea fi trași toți la răspundere pentru punerea la cale a organizării partidului național român.

Principele bulgar în București. Cu trecerea spre casă, principele Ferdinand al Bulgariei s'a oprit în București, cu tinera sa soție, principesa Eleonora. La gară i-a primit Regele și Regina României. Au fost conduși la palat, unde au fost găzduiți. În ziua următoare, principele și principesa Bulgariei, însoțiți de Regele și Regina României, au făcut vizită înaltpreașfintului Domn Mitropolit-Primat al României Gheorghiu, apoi au vizitat metropolia.

Jubileul „Gazetei”. Sindicatul ziaristilor din București, a trimis domnului Dr. Aurel Mureșianu, directorul ziarului „Gazeta Transilvaniei” o frumoasă adresă de felicitare, din incidentul jubileului de 70 de ani al „Gazetei”.

Adunarea „Albinei”. Sâmbătă, în 21 Martie n. și-a ținut „Albina”, institut de credit și economii în Sibiu, a 35-a adunare generală ordinară. A fost condusă de dl. president al direcțiunii, Iosif St. Șulufu, care a numit notari ai adunării pe domnii Dr. T. Brediceanu și Dominic Rațiu, iar verificatori pe domnii Dr. V. Bologa și Dr. M. E. Cristea. Au fost prezenți 60 acționari, cu 1662 acții și 437 voturi. Adunarea a aprobat raportul și bilanțul, a votat absolutul obișnuit, și-a exprimat condolențele pentru cei doi membri răposați din direcțiune, Sim. Damian și Ioan Papiu, dividendă a stabilit-o în 28 coroane după acție, iar prețul marcelor de prezență le-a stabilit în 10 cor. În direcțiune au fost aleși: Dr. Nicolae Comșa, medic în Săliște, Iosif Pușcariu, avocat în Brașov (membri noi) și au fost realeși membrii vechi Dr. Ilie Beu și Dr. Iancu Meșianu. În comitetul de supraveghiere a fost ales D. Vasile Bologa, în locul vacant.

Tolstoi pe moarte. Se telegrafează, că marele scriitor rusesc Tolstoi e pe moarte. Și-a pierdut conștiința, și cei din jurul lui așteaptă dintr'un moment într'altul catastrofa. Cei mai de aproape ai săi au depeșat sinodului din Rusia, cerând ridicarea excomunicării, pentru că Tolstoi să poată fi înmormântat după legea ortodoxă.

Meningita în București. Seriu ziarele din București că acolo s'au ivit mai multe cazuri de meningită (înțepenirea grumazului), dar nici un caz nu s'a terminat cu moarte, din contră, toți bolnavii sunt aproape de însănătoșare.

Sfințire de steag. Ni-se scrie, că sfințirea de steag a „Reuniunii a doua de înmormântare din Deva”, filia Alba-Iulia și adunarea generală a filiei acestei reuniuni se va ține în 25 Martie v., după ameezi la orele 3, iar nu în 12/25 Martie cum cu greșală ni-s'a fost comunicat și s'a publicat în numărul trecut. Adunarea se ține în școala gr. or. română din Alba-Iulia.

La temniță. Domnul A. C. Domșa, redactorul dela „Unirea” din Blaj, își va începe pedeapsa de opt luni temniță de stat în 2 Aprilie n. c. în temnița de stat din Seghedin.

Afacerea Wahrmond. Profesorul de drept canonic din Innsbruck, Wahrmond, atacase în o conferență mai multe chestii religioase ale bisericii române. Această conferență a stărnit un vifor de nemulțămire între studenții catolici, s'au ținut apoi adunări populare în întreg Tirolul, cari cereau destituirea lui Wahrmond. Insuși guvernul s'a declarat nemulțămît cu profesorul, acum însă a intrat o nouă încercătură. Nunciatura din Viena anume a cerut destituirea lui Wahrmond. Ziarele liberale scriu, că aceasta ar fi un amestec nepermis în afacerile interne ale statului. Nunciul — foarte corect — a declarat, că el a cerut destituirea lui Wahrmond, purcezând din punctul de vedere, că nu poate cineva propune dreptul canonic, dacă tăgăduiește învățăturile fundamentale ale bisericii.

„Crisana”, însoțirea, societate de economii și credit în Brad, în adunarea generală ordinară din 15 Martie a. c. s'a transformat în societate pe acții, fuzionând cu institutul de credit și de economii „Crisana”, societate pe acții în Brad, căreia i-a predat toate activele și pasivele sale. Însoțirea „Crisana”, își va continua deci activitatea ca societate pe acții.

Manuscript vechiu. La Gizah, în Egipt, s'a găsit un manuscript cu părți din biblie și din evanghelii. Pare a fi cel mai vechiu manuscript, cunoscut până acum. Esperții cred, că a fost scris prin veacul al cincilea, ori la începutul veacului al șaselea după Cristos, și că e un manuscript scăpat dela arderea bibliotecii din Alexandria.

Franco reîntors. Să vestește, că Franco fostul dictator al Portugaliei s'ar fi reîntors din Italia în patrie. Să zice, că locuiește la un prieten al său lângă Lisabona. Franco de aceea s'ar fi reîntors, ca să-și organizeze partidul său pentru viitoarele alegeri dietale.

La fondul „Masa învățăcelilor meseriași” întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu” au mai dăruit: învățătorul penz. Iosif Aron, introdus paroh în Cislădia, 2 cor.; G. Borzea, paroh în Coveș, 50 bani, Victor Pralea, stud. juris. (Cluj) 1 cor.; Petru Joandrea, ec. (Sibiu) 38 bani, Octavian Veștemean, învățăcel tipogr., 50 bani și Victor Tordășian, as. cons., 10 bani.

O operație minunată în felul ei s'a săvârșit zilele aceste într'un orășel din Silesia. O fată de 17 ani a căpătat anume o umflătură teribilă, care a fost operată, eară la operație s'au scos din umflătură nu mai puțin de 113 cuie mai mici și mai mari, 116 ace, șiroafe, etc., cari toate cântăreau doi fonți. Să zice că fata anume le-a înghițit, având gânduri de moarte.

Starea sămănăturilor. Ministrul de agricultură a dat zilele aceste raportul său despre starea sămănăturilor, care în general e mulțămitoare. Alocurea e mai slabă sămănătura de toamnă. Frigul din săptămânile din urmă n'a cauzat stricăciuni mari. Dintre toate, rapița a suferit mai mult în eara aceasta. Lucrul câmpului, al viilor, decurge, numai pe pustiirea gândacilor și omidelor nu se pune trebuincioasa grijă.

Socialiștii din Pesta au ținut în 20 Martie vre-o 50 de adunări populare în chestia votului universal, cari toate au avut loc în Pesta.

„Gazeta Transilvaniei” va depune venitul curat ce-l va aduce numărul ei iubilărilor pentru înființarea unui fond spre ajutorarea și sprijinirea ziaristilor și scriitorilor români dela noi. „Multe fonduri, — scrie „Gazeta Trans.” — s'au creat în Transilvania, Bănat și Țara-ungurească, de o jumătate de veac și mai bine. Ne lăudăm a avea astăzi aproape 200 de bănci române. Numai pentru presa română nu s'a făcut nimic până acum. Cuvine-se „Gaz. Trans.”, să facă ea începutul, la această sărbătorească ocaziune, așezând cea dintâi piatră la temelie, ce trebuie s'o punem pentru asigurarea viitorului ziaristilor și scriitorilor români dela noi. Sperăm că toți Românii de inimă din patru unghiuri, vor aproba pasul nostru și ne vor da sprijinul lor...” Să fie într'un cias bun!

Caz de moarte. Dl. Dr. A. Novacu, avocat în Biserica-albă și deputat dietal, a pierdut pe unica sa fiică Aurelia, care e murit în Viena, în etate de abia 15 ani. În mormântarea a avut loc luni în Biserica-albă.

Ducele Egon. Sub acest nume a știut o femeie de 40 ani, din Viena, să înșele pe mai multe familii cu sume însemnate de bani. Răspândise anume vestea, că e bărbat, însă e silit din cauza unui proces de milioane de coroane, să umble travestit în haine de femeie. Și-reata escrocă a înșelat două familii, sub motivul, că îi trebuiesc bani, pentru a purta procesul, cu vre-o 20 de mii de cor. E interesant, că cei amăgiți și acum sunt de credința, că au avut de a face cu un adevărat duce.

Știri mărunte. Se vestește, că conțesa Montignoso s'a săturat de Toselli, picându-i drag la inimă un scriitor francez de renume. — Generalul Fok, despre care se pronunța-se, cu ocaziunea procesului lui Stössel, în mod desprețuitor generalul Smirnov, a provocat pe acesta la duel, în care Smirnov a fost greu rănit. — În Barcelona se distrag și se distrug oamenii cu bombe. — În Constantinopol trăiește un turc bătrân de 132 de ani.

Cărți și reviste.

„Revista Teologică”, organ pentru știința și viața bisericească, anul II numărul 2, pe Februarie 1908 a apărut cu următorul cuprins: Studiul vieții poporului, de Augustin Hamza. Din trecut bisericii române bihorene, de Gruia. Cântarea noastră bisericească de Dr. G. Ciuhandu. Învățământul religiunii în școalele populare, de Dr. Petru Șpan. Sfântul Ioan Gură de Aur, de Dr. Nicolae Bălan. Al 15-lea centenar dela moartea Sf. Ioan Gură de Aur în Roma, de Arhim. Iuliu Soriban. Predică la Dumineca III-a din Paresimii, de Vas. Debu. Deviza preotului, de Duhovnicul. Mișcarea literară, de Ilie Hociotă și N. B. Tipicul cultului religios, de Cantorul. Abonamentul 7 cor la an. Administrația anunță, că numărul acesta s'a trimis numai celor ce au plătit abonamentul înainte, cel puțin pe jumătate de an.

„Vatra școlară”, anul I, numărul 10 (cel din urmă) a apărut cu cuprinsul următor: Dr. P. Șpan: La despărțire. Dr. P. Șpan: Aplicarea intuiției la obiectele istorice. C. Popa: Socotirea intereselor. Lecțiune practică. I. L.: O pagină din trecutul școalelor noastre. N. Bembea: Monografia școalei elementare gr. ort. române din Banpotoc. Dări de seamă. Informațiuni. Bibliografie.

„Candela”, a apărut nr. 3 din „Candela”, foaie bisericească, literară, redactată cu concursul mai multor preoți din arhidieceasa Bucovinei, de Dr. Em. Vointsch și Artemon A. Manastyrski cu următorul cuprins: Viața și activitatea sf. apostol Pavel, de Dr. V. Gheorghiu. Plângerile lui Ieremia, de Dr. Octavian Ispescul. C. Rădulescu Motru. Putere sufletească, de Dr. N. Cotarciuc. Câteva articole în limba rutenească, de A. Manastyrski, Vasili Antimovic și Golobanski. Scurte comunicări. Întrebări și casuri pastorale. Cronică. Bibliografie.

„Literatura medicală românească”, biografii și bibliografie, de Dr. Gh. Crănicean. Edițiunea Academiei Române, București, 1907. Prețul 5 lei. Formatul 8° cu 483 pagini.

„Economia”, foaie economică ilustrată. Anul IV. nr. 6 (2/15 Martie 1908). Cuprinsul: Sfaturi pentru îngrijirea vitelor. Pari pentru pomi. Să sâmănăm în straturi mai de timpuriu ori mai târziu? Informațiuni: Distribuie gratuită de pomi. Zaharul se scumpește. Ticăloșii la vânzarea de semințe pentru grădină. Societatea pe acții „Orientul”. Varietăți: Înălțimea tulpinei de pomi. Producerea gunoaiului de vită. Nutrirea mieilor. Decisuni juridice de interes pentru economi. Foaia apare în Caransebeș de două ori pe lună sub redacția magistrului silvanal Alexandru Diaconovich. Abonamentul pe an 4 cor., pe jumătate de an 2 cor., un număr 20 fil., pentru România abonamentul pe an 5 lei.

„Cum iubim?” A apărut nr. 290—1 din „Biblioteca pentru toți” cuprinzând „Cum iubim” roman, de Traian Demetrescu, 1 vol. 224 pag. prețul 60 bani. Delicatul și subtilul poet Traian Demetrescu era și un prozator de frunte. Nuvelele și romanele sale se bucură de o foarte mare faoare din partea cetitorilor. Când a apărut în „Biblioteca pentru toți” romanul „Iubim”, publicul i a făcut o bună primire. Fără îndoială că și „Cum iubim” va avea aceeași primire mai ales, că acest roman e opera cea mai desăvârșită din lucrările în proză ale lui Traian Demetrescu. Întregul roman e o poveste de o melancolie plină de farmec cu pagini discriptive din cele mai frumoase și cu stări sufletești bine adâncite. De vânzare la toate librăriile din țeară. Catalogul complet al acestei „Biblioteci pentru toți” ce cuprinde peste 300 volume a se cere librăriei editoare Alcatay la București.

Din public.†)

Mulțămită publică.

Subscriși în numele comitetului aranjator, dăm mulțămită publică pentru suprasolvirile ce s'au încasat, și dare de seamă pentru sumele ce au intrat, cu ocaziunea producțiunii teatrale, împreună cu declamări și joc, ce s'a aranjat Sâmbătă la 2/15 Faur a. c. (Stretenie) în comuna Cărpiniș (com. Sibiu).

Cu aceasta ocaziune sau încasat suprasolviri 23 cor. 60 fil. dela următorii marinimoși domni: Dr. G. Măcelar, adv., D. Vule, dir. de bancă câte 2 cor. I. Blaga, cancelist 1 cor. toți din Mercurea. R. Pop, paroh 3 cor., N. Greavu, inv. 1 cor., I. Groza, meseriaș 2 cor. toți din Gârbova. D. Munthiu, notar 3 cor., I. Filip, paroh 2 cor. ambii din Reci. Stefan Muntean, Lupeni, 3 cor., N. Candrea, comerciant Sibiu, 1 cor., C. Muntean, v-notar, 2 cor., I. Munthiu, paroh 1 cor., Gőnczi S., meseriaș 60 fil., toți din Cărpiniș.

Pentru bilete de intrare s'au încasat 105 cor. 60 fil. Suma totală este deci 129 cor. 20 fil.

De aici subtragându-se spesele petrecerei de 75 cor. 40 fil. rămâne venit curat 53 cor. 80 fil. Suma aceasta s'a depus la bancă cu libel, sub titlul „Fondul bibliotecii parohiale gr.-or.-rom. din comuna Cărpiniș”.

Primească marinimoșii domni și pe aceasta cale sincere mulțămite pentru ajutorul material, pentru învățăturile morale și bune, pentru cuvintele de îmbărbătare ce s'au zis la masa comună în pauză din partea unor domni la adresa poporului din comuna noastră, care a avut prima oară ocaziune să vadă o producțiune teatrală și să aibă rara zi în care să primească în mijlocul său oaspeți, cari nu întârzie a încuraja cu cuvântul și a lucra cu fapta la luminarea poporului lor.

Cărpiniș la 3/16 Martie, 1908.

Vasile Radu
inv. în pens. și notar
al comitetului.

Ioan Nicoară
cassat.

Ioan Munthiu
paroh și prezidentul
comitetului.

Posta redacției.

Dlul V. M. în Cetea. Nu publicăm apelul, convingi fiind, că nu va avea nici un rezultat. Totdeauna așa s'a făcut, când a lipsit revista școlară. S'a constatat marea ei necesitate, s'au luat hotărâri în conferențele învățătoresci, și angajamente că va fi sprijinită, și când a fost adusă la viață, ați lăsat-o să — moară.

Teatru.

Luni: Die lustige Witwe, operetă.

Marti: beneficiul artistului Viebach, Rosenmontag, tragedie.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

P. T.

Mulți dintre cumpărătorii noștri au dovedit o astfel de neglijență în manipularea și returnarea recușitelor (vaselor) de bere, încât comerțul berii a ajuns în stare critică.

Aceasta împrejurare, precum și aceea, că în timpul din urmă sa urcat și prețul sticlelor și lăzilor de bere cu 30%, ne-a constrâns la aceea, ca se sistăm creditul sticlelor și lăzilor usitat până acum în natură și începând cu prima Aprilie a. c. să computăm și facturăm în prețul berii și prețul acestora, și anume: pentru fiecare sticlă 10 bani și fiecare ladă cu trei (3) coroane; — sticlele și lăzile returnate în stare corespunzătoare, le primim și le calculăm în prețurile amintite ca plată.

Pre lângă toate acestea însă ne susținem dreptul nețermur de proprietate a vaselor goale și contra reținerii, sau vinderii acelor vom face pașii necesari cu toată strictețea.

Asemenea am satorit și aceea, cumcă în viitor vindem numai pre lângă plată în numerar (bani gata). Dacă totuși ar trebui să facem excepție cu cineva și i s'ar credita, respectivul e deobligat a acoperii suma creditată cu un cambiu pe termen de cel mult trei luni.

Rugându-vă să binevoiți a lua acest deciz la cunoștință, semnăm cu toată stima

Asociațiunea fabricanților și comerșanților de bere Transilvăneni.

[67] 3-3

Nr. 544/908.

[65] 3-3

Publicațiune.

Comuna Streza-Cârțișoara dă în arândă casa de crâșmă comunală, care este împreunată cu licență de crâșmă și boltă cu 5 odăi și pivniță precum și curtea cu grajd, pe durata de 3 ani și 5 luni, respective până la finna anului 1911 cu prețul strigării de 600 cor. dela cari sunt a se depune 10% vadium.

Licitațiunea se va ținea în 9 Aprilie 1908 la 9 oare a. m. în cancelaria notarială.

Condițiunile de licitare se pot vedea ori când în cancelaria oficiului primpretorial din Arșul-inferior și în cancelaria notarială din Streza-Cârțișoara.

Streza-Cârțișoara, în 13 Martie 1908.

Poparad Damaszkín George Banciu
notar. primar.

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitoare în pedagogie . . . C 3.—
Treptele formale ale învățământului (Ediția a doua) . . . 1-60
Povești pentru anul primșcolar (lecțiuni după treptele formale) Ed. II . . . 2.—
Carte de cetire a II a . . . —50
Noul Abecdar edit. II-a . . . —40
Călăuza noului Abecdar . . . —20
Dr. Daniil P. Barciannu. Vieța și activitatea lui . . . —50
Lecții de psihologie . . . 1-20
" de didactică . . . 2-40
Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

Sz. 648/1908.

[72] 2-3

Faeladási hirdetmény.

Felsőpán község (Szebenvármegye) eladja 1908 évi április hó 25-én d. u. 2 óra-
kor Felsőpán község irodájában nyilvános szóbeli árverésen a legkövetkezőnek következő búkkfamennyiséget.

1. A „Magura” nemű havasi erdejének (D. II. oszt.) 188.7 K. holdján található mintegy 378.69 m. 3 re beült búkkfát és

2. A „Dealulungu” nevű havasi erdejének (Dz II. oszt.) 3531 K. holdján található mintegy 55920 m. 3 re beült búkkfát tövön az erdőben.

Kiküldési ár az egész fatömegre vérvé 93789 korona. — Bánátpénz a becsárúak 10% a.

A bánátpénzzel és bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatok szóbeli árverés megkezdéséig elfogadhatók.

Elkésve beadott vagy szabálytalán kiállított ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Utóajánlatok nem fogadhatók el. Becsárón alul a fa nem adatik el.

Az árverési fe tételek és becslési jegyzék a szászsebesi jár. főszolgabíró és m. kir.

Redactor responsabil Teodor. V. Păcățian.

erdőgazdálkodás irodájában a hivatalos órák
allatt betekintheők.

Szászsebes, 1908 március 16.

A jár. főszolgabíró.

Haner.

Nr. 249/1908.

[60] 3-3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de al doilea învățător dela școala confesională gr.-or. română din Arșul-inferior, protopresbiteratul Avrigului se eserie prin aceasta pe baza rezoluțiunei Preaven. Cons. arhid. din 15 Februarie 1908 Nr. 1731 Scol. concurs cu terminul de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariul anual de 600 coroane din cassa bisericeii, fondul grănițereșe și ajutorul dela stat, precum și 80 coroane relut pentru cuartir și grădină.

Doritorii de a ocupa acest post de învățător să-și substearnă cererile concursuali instruite conform legilor în vigoare la oficiul protopresbiterat gr.-or. al Avrigului (poșta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul sus indicat, având a se presenta în vre o Duminecă sau sârbătoare la șanta bisericeii spre ași arăta desteritatea în cântări având a forma un chor cu elevii de școală.

Avrig, 26 Februarie, 1908.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial competent.

Ioan Căndea
protopop.

Se caută agenți!

Persoane aparținând ori cărei clase, în special acele ce sunt în relații și contact cu poporul și oamenii dela sate, sunt rugați ași da adresele respective. Câștig ușor și mare. Oferte sub H. A. 2809

Rudolf Mosse,

[61] 2-5 Viena (Austria),

în cea mai bogată cantitate, firma

Kokeltaler

Erste Rebenveredungsanlage
recunoscută deja de ani ca cea dintâi și cea mai solidă.

Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaș, Nr. 59. (Ardeal).

Rog cereți listă pentru prețuri ilustrată! Lista pentru prețuri conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării Prin urmare se poate fiecare proprietar de vie, înainte de a face comanda, încredința despre promptitudinea firmei și bunătatea materialului. [307] 29-40

Garantie în scris pe trei ani!

Nici odată în viață!

nu ți-se va mai da oca-siunea să cumperi cu un bagatel de

K 8 în loc de K 16

orologiu de domni, argint Gloria veritabil, Anker-Remontoir, în cutioară tare, bogat gravată, cu coperiș dublu și cu mașinărie fină, zece pietriș scumpe, cu mers exact. Impreună cu lanț și giugiu K 10.—. Acelaș orologiu în aur-electro K 9.— în Meteor-Tulla K 7 90.

Se expediază numai cu ramburs prin casa de export de orologerie

Henric Weiss, Viena XIV/3

Sechshausenstrasse Nr. 5/341.

Scutit contra reclamelor înșelătoare și a imitațiunilor fără nici o valoare de (34) 6-6 pe la târguri.

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.

în Köbánya (Steinbruch)

se recomandă cu înzistență P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depositul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 58—

Sibiiu — Nagyszeben.

FABRICA DE ACID CARBONIC

a lui MUSCHONG din BUZIASFÜRDÖ

aranjată modern — furnisează prompt afară de cartel, orice cantitate de

ACID CARBONIC

natural, curat chimic și fluid,

din izvoarele de acid carbonic din Buzias, cari sunt renumite în toată lumea prin producțiunea de sodă pentru cârmari și pentru alte scopuri industriale.

Să nu se confunde cu acidul carbonic artificial, care e mult mai puțin veritabil.

Serviciul este de încredere și foarte conștient

APA MINERALĂ și VINDECĂTOARE

din BUZIASFÜRDÖ

se capătă în sticle de 1/1 și 1/2 litru.

Succesele la vindecarea durerilor de inimă, de răunchi și de besică sunt neîntrecute

Apă de masă de prima clasă!

Informațiuni dă cu cea mai mare promptitudine:

Fabrica de acid carbonic și speditorul de

apă minerală a lui Muschong din Buziasfördö.

Adresa pentru telegr. este: Muschong Buziasfördö, — Inter. Telefon 18.

Dela Librăria arhidiecezană Sibiiu

se pot procura următoarele cărți nou apărute:

Adam I., Pe lângă vatră, pilde și glume	1-50	Payot I., Educația voinței . . .	1-50
Adam I., Năzuinți, povești . . .	1-50	Pop V., Cum iubește o fată . .	1-50
Brediceanu T. Viorele, vals pentru piano	2—	„ Prin vrea dragostei . . .	1-50
Chendi I., Impresii	2-50	Preotul Petrov, Pe urmele lui Christos, roman vol. I. . . .	2—
Cuza, Naționalitatea în artă . .	1-50	Rădulescu Motru, Puterea sufletască	6—
Gârda Dr., Bănatul fruncea, poezii în grai bănățenesc	—50	Rădulescu Motru, Studii filozofice	6—
Guette, Expunerea doctrinei . .	1—	Rosetti M. C. R., Povești alese	2—
Iorga N., Istoria literaturii române în veacul al XIX-lea . .	5—	Sadoveanu M., Povestiri alese	2—
Iosif St. O., Zorile, dramă istorică în versuri	1—	„ La noi în Vioara,	2—
Iosif Anghel, Legenda funigiilor, poem dramatic în versuri . .	1—	„ novele	2—
Ispirescu, Poveștile unchiș. sfătos	1-50	Sadoveanu M., Vremuri de bejenie	2—
Lermontov M., Demonul, poem . .	1—	„ Insemnările lui Ni-	2—
Măndru A., Zori senine, poezii . .	1-50	„ colae Manea	2—
Marcu Roșianu, Alcoolismul . . .	1-10	Sandu Aldea, Pe drumul Băra-	1-50
Nunta lui Pârjol, teatru de copii . .	—20	„ nului	1-50
		Slavici I., Novele vol. I.	1-50
		„ II.	1-50
		Sternad Dna, Carte de bucate	5—
		Tabloul lui Mihai Viteazul	1-50

La Librăria Tipografiei arhidiecezane din Sibiiu se află de vânzare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea Înaltpreasfântiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoșnița de toate zilele. — Polunoșnița Sămbetei. — Rânduiala Utreniei — Ciasul dintâi, al doilea și al șeselea. — Rânduiala Obedniței. — Ciasul al nouălea. — Rânduiala Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slujba sfintei cuminăcături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierii, Bogorodicițele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste săptămână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rânduiala Sinaxariului. — Bogorodicițele troparelor ce se cântă peste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinaxariul pe toate lunile. — Pășchălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începând cu anul 1901 până inclusive 1952. — Explicare despre rubricile Pășchăliei și folosirea acelor. — Insemnarea cum se cetesc Evangheliile Voscesnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincina Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.